

■ OPINIUNS

La Rumantschia remaglia

Mintga di legian ins posiziuns e cunterposiziuns. Possa zunt er ma posiziunar? Intgins patratgs tratgs per la chavliira:

Nus avain legì: Quels da la conferenza rumantscha GR central surmiran la situaziun. Per els è il concept da basa per l'introducziun dal rg en scola en urden. Ils detagls critics pon ins surmirar senza problems «naginas autras posiziuns en chaussa» (LQ 24-11).

Tar la CGL han ins vis che cul puter n'è pli tut en paintg tudestg, surtut cun las scolas puteras faran King Leardy ed il concept tabula plana, quai din er quels da Silva. Segl cusseglia da midar constituziuns cuminalas per ina vita putera sigilada.

Il sel va a perder probablamain er en Surselva ed il sur-va che restarà na serva pli a nagin. Quai na teman ins dentant betg en il departament d'educaziun; suenter l'analisa profundischma da brevs avertas ed aschi numnads «Muster-beispiele» che fan La Punt cun Scuol è tut chaussa betunada.

Tar quels gieus (carrer ristgas cun betunar?) pon tuts sa participar, ils ins pli baud, ils auters pli tard. OK, sajan sincers, tuts ston sa participar e la banca dal monopol(i) è generusa, surtut culs sperts. («Monopoli» è bler pli interessant che «Tgi va plaun va saun»). Las reglas sa laschan definir senza grondas difficultads (era anc durant il giu!).

Premissa: abandonar ses idiom scrit! Tgi vul prender part? «Jau er!», tuni or dal Fuorn. «Nus betg!» cloman ils Valladers che possedan ina lingua scritta. Er quels da Scuol han scuvert ils scumbigls ch'il giu fa per scolar ed han scuà.

In cussegl per guadagnar: tuts vessan dad emprender jauer, er cun buna raschun: el n'ha betg tema dad «ortografias». Tavellar jauer, scriver rg? Quai è la-vur da pionier! Da carmalar las suorschs (mieurs) cun in bun Lard... mmmm, inschignus'idea!

Rico Valär, Zuoz